

Την Κυριακή 23 Ιουλίου 2023, εγκαινιάστηκε η ανακαινισμένη Συναγωγή Καλ Σαλώμ της Κω στο πλαίσιο εκδηλώσεων που διοργάνωσαν ο Δήμος Κω, το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος (ΚΙΣΕ), η Αστική Εταιρεία Ιπποκράτης και η Διαχειριστική Επιτροπή της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ρόδου.

Η ανακαίνιση της Συναγωγής της Κω, την οποία επιμελήθηκε ο Αρχιτέκτων Ηλίας Μεσσίνας, υλοποιήθηκε με τη συνεργασία του Δήμου Κω, του ΚΙΣΕ και της Αστικής Εταιρείας Ιπποκράτης, κατόπιν υπογραφής σχετικού Μνημονίου, με στόχο την αξιοποίηση της Συναγωγής και την αναβάθμιση του ρόλου της στη ζωή του νησιού ως θρησκευτικού χώρου, αλλά και ως τόπου μνήμης, γνώσης και πολιτισμού.

Τα εγκαινία -που έγιναν με τη σκέψη όλων στις πυρκαγιές που πλήττουν τη γειτονική Ρόδο- σηματοδότησαν την επαναλειτουργία της Συναγωγής ύστερα από 78 χρόνια από την εκτόπιση των Εβραίων του νησιού από τους Ναζί, τον Ιούλιο του 1944, και την εξόντωσή τους στο Άουσβιτς.

Κατά την **επίσκεψη στο εβραϊκό νεκροταφείο**, η οποία προηγήθηκε των εγκαινίων, ο Ραββίνος Αθηνών Γκαμπριέλ Νεγρίν ανέπεμψε επιμνημόσυνη δέηση στη μνήμη των Εβραίων του νησιού και του Ελληνικού Εβραϊσμού, όπως και απλοί δημότες της Κω, Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου και της ΑΕ Ιπποκράτης Διονυσίας Τελλή, του Ιμάμη της μουσουλμανικής κοινότητας Ιρφάν Τράμπα και εκπροσώπων του Ελληνικού Εβραϊσμού.

Ακολούθησαν τα **εγκαινία της Συναγωγής**, που ξεκίνησαν με τα θυρανοίξια που τέλεσε ο Ραββίνος Αθηνών. Οι πόρτες της Συναγωγής άνοιξαν, οι εκπρόσωποι των Αρχών του νησιού και του Ελληνικού Εβραϊσμού, όπως και απλοί δημότες της Κω, πέρασαν στο εσωτερικό της ακολουθώντας τη τελετουργική είσοδο του Σέφερ Τορά, δωρεά της Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών, το οποίο μετέφερε ο Ντίμη-Ντέιβιντ Οψυμούλης (το γένος Μενασσέ), συγγενής του τελευταίου Εβραίου κατοίκου της Κω του Μισέλ Μενασσέ.

Στη συνέχεια **τοποθετήθηκαν οι μεζουζότ στην κεντρική είσοδο, από τον Πρόεδρο του ΚΙΣΕ Δαυίδ Σαλιέλ, και στις πόρτες της Συναγωγής από τον Ραββίνο Αθηνών και την Πρόεδρο της Ι.Κ. Ρόδου Κλαούντια Ρέστη.**

Την **εκδήλωση συντόνισε** ο εκπρόσωπος της ΑΕ Ιπποκράτης **Δρ. Δημήτρης Κ. Γερούκαλης**, ο οποίος αναφέρθηκε στη σπουδαιότητα του έργου και στους δεσμούς που τον ενώνουν με τον εβραϊσμό αφιερώνοντας τη δική του συμβολή στον «αδελφικό φίλο και συμμαθητή του Αρη Φόρνη ο οποίος έφυγε πρόωρα από τη ζωή». (Διαβάστε [εδώ](#) τα εισαγωγικά σχόλια του κ. Δ. Γερούκαλη).

Ο Ραββίνος Γκαμπριέλ Νεγρίν έψαλε τις προσευχές και τις ευλογίες και ακολούθησαν οι χαιρετισμοί των επισήμων.

Ο Γ.Γ. του ΚΙΣΕ Βίκτωρ Ελιέζερ διάβασε μήνυμα του Γενικού Γραμματέα Θρησκευμάτων κ. Γιώργου Καλαντζή, ο οποίος δεν μπόρεσε να παραστεί λόγω των καθυστερήσεων των πτήσεων. «Η διπλή χρήση του χώρου, δηλ. ως χώρος πολιτισμού και χώρος λατρείας του Θεού αποτελεί ένα άριστο παράδειγμα που ξεπερνά τα όρια του νησιού, και για το οποίο είμαστε όλοι υπερήφανοι», σημείωσε στο μήνυμά του ο ΓΓ Θρησκευμάτων. (Διαβάστε [εδώ](#) ολόκληρο το μήνυμα).

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ στην ομιλία του τόνισε τους -από αρχαιοτάτων χρόνων- δεσμούς του νησιού με την εβραϊκή κοινότητα, αναφέροντας ότι ο Απόστολος Παύλος κήρυξε στη Συναγωγή της Κω κατά την επίσκεψή του στο νησί το 57 μ.Χ. Ανέφερε δε ότι «οι σχέσεις της Εβραϊκής Κοινότητας με τους Χριστιανούς κατοίκους του νησιού ήταν πάντοτε τόσο καλές, ώστε όταν έφθασε στο νησί ο πρώτος μετά την Ενωμάτωση Επίσκοπος, ο Μητροπολίτης Κώου Εμμανουήλ, κι επειδή η Μητροπολιτική Οικία ήταν κατεστραμμένη από τον σεισμό του 1933, προσεκλήθη εγκαρδίως και φιλοφρόνως από τους Εβραίους ιδιοκτήτες της περίφημης Βίλλας Μενασσέ, για να διαμείνει σε αυτή». Ο Μητροπολίτης Κώου Ναθαναήλ κατέληξε συγχάριοντας όλους όσους συνέβαλαν στην αποκατάσταση της Συναγωγής». (Διαβάστε [εδώ](#) ολόκληρη την ομιλία)

Ο Δήμαρχος Κω κ. Θεοδόσης Νικηταράς, μεταξύ άλλων, ανέφερε ότι ο Δήμος Κω διέσωσε, συντήρησε και προστάτησε το κτιριακό συγκρότημα της Συναγωγής «από ιερή υποχρέωση προς τους συμπατριώτες μας Εβραίους και την ιστορία της κοινωνίας μας». Τόνισε, επίσης, ότι «Η νέα λειτουργία της πρώην Συναγωγής για θρησκευτικές και μουσειακές δράσεις συμβάλλει στην αξιοποίηση της περιουσίας του Δήμου μας. Αναδεικνύει το ιστορικό κτιριακό συγκρότημα. Προσδίδει αίγλη στον χώρο και αναβαθμίζει την λειτουργία του. Προσφέρει στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού μας. Αυτή η συνεργασία είναι επωφελής για τον Δήμο και την κοινωνία μας». (Διαβάστε [εδώ](#) ολόκληρη την ομιλία)

Ο Πρόεδρος του ΚΙΣΕ Δαυίδ Σαλιέλ στον χαιρετισμό του τόνισε ότι «η ανακαινισμένη Συναγωγή της Κω εκπέμπει πολλαπλά μηνύματα: για τη μακραίωνη ιστορία των Εβραίων της Κω, για τη σημασία της διατήρησης της εβραϊκής πολιτισμικής κληρονομιάς, και κυρίως για την αδελφότητα. Διότι είναι οι άρρηκτοι δεσμοί φιλίας και το πνεύμα της άριστης συνεργασίας με τον Δήμο Κω και την Αστική Εταιρεία Ιπποκράτης, που μας οδήγησαν στην ολοκλήρωση του έργου ανακαίνισης και στη σημερινή λαμπρή τελετή». (Διαβάστε [εδώ](#) ολόκληρη την ομιλία)

Η Πρόεδρος της Αστικής Εταιρείας Ιπποκράτης Διονυσία Τελλή στην προσφώνησή της ανέφερε, μεταξύ άλλων: «Τα σημερινά εγκαινία είναι μνημόσυνο στη μνήμη των Εβραίων της Κω, είναι υπόμνηση τι σημαίνει η λαίλαπα του Ναζισμού και είναι η αφετηρία της συνάντησης των πολιτισμών και της αναγνώρισης του Άλλου. Ως πρόεδρος του ΔΣ της ΑΕ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, αισθάνομαι υπερήφανη για τον ρόλο μας σε ένα τόσο σημαντικό για το νησί έργο». (Διαβάστε [εδώ](#) ολόκληρη την ομιλία)

Ο Αρχιτέκτονας Ηλίας Μεσσίνας, λόγω των καθυστερήσεων στις πτήσεις, έφτασε στο τέλος της εκδήλωσης και δεν κατέστη δυνατόν να κάνει την ομιλία του που ήταν εστιασμένη στο ιστορικό του έργου ανακαίνισης της Συναγωγής (διαβάστε την παρουσίαση [εδώ](#)). Ωστόσο, μαζί με τον Ραββίνο, τον Πρόεδρο του ΚΙΣΕ και τον επιστημονικό διευθυντή της ΑΕ

Ιπποκράτης κ. Γερούκαλη, ο Ηλίας Μεσσίνας **τοποθέτησε το νέο παρόχεν της Συναγωγής** και την τέταρτη μεζουζά, την οποία δώρισε στη Συναγωγή.

Μετά τις ομιλίες ο Δήμαρχος Θ. Νικηταράς και η Πρόεδρος της ΑΕ Ιπποκράτης Δ. Τελλή προσέφεραν **τραπεζειακό λεύκωμα «Η Κως προ του σεισμού του 1933»**, του ιατρού και συγγραφέως Κώστα Κογιόπουλου, στον Πρόεδρο του ΚΙΣΕ Δαυίδ Σαλιέλ, τον Ραββίνο Αθηνών και τον Πρόεδρο της Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών Αλβέρτο Ταραμπουλούς.

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με **συναυλία της σοπράνο Μαριάντζελας Χατζησταματίου**, που ερμήνευσε εβραϊκά τραγούδια από τη ρωμανιώτικη και τη σεφαραδίτικη παράδοση μαζί με το συγκρότημα Pellegrinaggio al levante.

Στα εγκαίνια παρέστησαν, επίσης, ο Ιμάμης της μουσουλμανικής κοινότητας Ιρφάν Τράμπα, ο Φρούραρχος Κω Διοικητής της 80ης ΑΔΤΕ Αρ. Καβαρλίγκος, ο Διοικητής του Ναυτικού Σταθμού του ΠΝ Πλοίαρχος Γεω. Σταματόγιαννης, ο Επίτιμος Αρχηγός ΓΕΣ Κων. Γκίνης και πλήθος κόσμου.

Η πρώτη εκδήλωση στην ανακαινισμένη Συναγωγή της έγινε το απόγευμα της Κυριακής 23.7.23, και περιελάμβανε την **παρουσίαση των βιβλίων του Αρχιτέκτονα Ηλία Μεσσίνα «Καάλ Σαλώμ: Η Συναγωγή της Κω»** (εκδ. Ιπποκράτης, Κως 2023) και **«Το Συναγώι»** (εκδ. Ινφογνώμων, Αθήνα 2023).

Δείτε [ΕΔΩ](#) βίντεο από τα εγκαίνια